

Innspill til Medietilsynets gjennomgang av mediestøtteordningene

Norsk lokalradioforbund (NLR) viser til oppslag på medietilsynet.no 4. mars 2021 om ønske om innspill til gjennomgang av mediestøtten. NLR takker for muligheten til å uttale oss om et område som er av avgjørende betydning for den videre utvikling av lokalradiobransjen i Norge, og oversender her våre innspill.

Mediestøtteordningene må gjøres plattformnøytrale for å sikre fortsatt mediemangfold
Lokalradiobransjen er under sterkt press. Mediene konkurrerer i stadig større grad på tvers av plattformer, og mediestøtteordningene må tilpasses utviklingen og endringene i medietilbudet for å unngå at lokalradioene forsvinner. Ordningenes formål må knyttes til innhold, ikke distribusjonsform. NLR mener derfor i at (i prioritert rekkefølge):

- 1. Det må opprettes en ny mediestøtteordning for å støtte dagsaktuell redaksjonell produksjon i lokalradio etter modell av dagens produksjonstilskudd for aviser. Kriteriene for å søke bør sette krav til journalistisk og redaktørstyrt innholdsproduksjon etter regler tilpasset lokalradios egenart.*

eller

- 2. Ordningen for «Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier» må utvides til å omfatte lokale kringkastere.*

Det er viktig for det norske demokratiet at alle lag av befolkningen sikres tilgang til et mangfold av redaktørstyrte medier. Lokalradioene trenger en ordning dedikert lokale kringkastere som har som formål å støtte, utvikle og styrke den journalistiske produksjonen, for på den måten å opprettholde lokalradio som viktig del av fremtidens mediebilde.

Alternativt kan støtten innrettes som del av dagens produksjonstilskudd, en ordning som stimulerer til lokalt mediemangfold i små markeder, og tar inn over seg lokale konkurransesituasjoner og kvaliteten på den journalistiske produksjonen. Ordningen kan tilpasses lokalradiobransjen, gjennom objektive kriterier som lyttertall i tillegg til egen redaksjonell produksjon.

Et tredje alternativ vil være å tildele denne typen redaksjonell støtte gjennom den eksisterende ordningen «Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier», men vi frykter at dette ytterligere vil «kannibalisere» på en ordning som de siste årene er gitt flere nye innretninger, uten at rammene for ordningen er økt tilstrekkelig.

NLR sin anbefaling er derfor første skisserte alternativ.

NLR er fornøyd med at den nye loven om økonomisk støtte til mediene har som formål at den skal *«legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for medienes virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten»*. Lovens formål legger, slik NLR ser det, til grunn at fremtidig mediestøtte blir plattformnøytral. Dette er et viktig prinsipp i en raskt skiftende mediehverdag der grensene mellom de ulike medietypene viskes ut.

Lokalradioene er viktige for mediemangfoldet i Norge

Alle lag av befolkningen må sikres tilgang til redaktørstyrte medier, og i en stadig mer fragmentert mediehverdag blir lokalradiobransjens bidrag til mediemangfoldet stadig viktigere. Aktørmangfold og stor eiermessig spredning gjør at lokalradioene tilfører medietilbudet bredde, variasjon og valgmuligheter som bidrar til å ivareta mangfold, samfunnsdebatt og ytrings adgang.

Sett bort fra de største regionavisene, viser tall fra Kantars mediebruksundersøkelse, *«Forbruker & Media»* at lokalavis og lokalradio relativt jevnbyrdige i oppslutning. 91 målte lokalaviser med nettoopplag inntil 8000 har i undersøkelsen en samlet daglig oppslutning på 752.000 lesere. Oppslutningen til de 33 lokalradioene som måles var til sammenligning 475.000 lyttere. Undersøkelsen viser videre at lokalavis og lokalradio har lav overlappende dekning (86.920 personer) som bruker begge medietypene. Det gjør at alenedekningen er høy for begge mediene, og at de i et mangfoldsperspektiv utfyller hverandre godt. 388.000 personer hører lokalradio hver dag uten å lese lokale aviser. Tallene er hentet fra rapporten *«Lokalradios bidrag til det norske mediemangfoldet»* som NLR har utarbeidet i forbindelse med Medietilsynets gjennomgang av mediestøtteordningene. Rapporten er vedlagt i sin helhet.

Lokalradio bidrar til å dekke flere andre «hvite flekker» i medielandskapet, blant annet gjennom å være et tilbud for deler av befolkningen som i liten grad betaler for tradisjonell journalistikk, og gjennom et bredt utvalg av nisjeradioer.

Lokalradiobransjen er under sterkt press

Lokalradiobransjen har de siste årene vært preget av aktørfracfall og utfordrende økonomi. Bransjens rammevilkår må bedres for å sikre at den overlever den pågående digitaliseringen. De fem siste årene har lokalradiobransjen i snitt hatt en omsetning på 198 millioner kroner og et samlet negativt driftsresultat. Antall fulltidsansatte lokalradiomedarbeidere er redusert fra 313 til 146 i perioden 2011-2019, en nedgang på 46 %. I samme periode er frivillige årsverk redusert med 55 %, fra 2810 til 1546. Etter et oppsving i forbindelse med den nasjonale FM-



slukkingen hadde lokalradiobransjen i 2020 sine svakeste lyttertall siden målingene startet tidlig på 1990-tallet.

Som del av den pågående digitaliseringen er konkurransen i radiomarkedet kraftig tilspisset, gjennom etableringen av et stort antall nye kommersielle kanaler. Der det nasjonale kanalutbudet tidligere bestod av 5-6 kanaler, møter lokalradioene i dag konkurranse fra et massivt riksdekkende radiotilbud, som nå teller over 30 kanaler. I et slikt landskap blir det stadig med krevende for små aktører å oppnå høye nok lyttertall til at de kan utnyttes kommersielt. I en stadig tøffere konkurransesituasjon skal lokalradiobransjen de kommende årene både videreutvikle sine egne redaksjonelle produkt og møte nye utfordringer som følger av den pågående digitaliseringen – herunder bygge ny digital distribusjon og finne nye økonomiske modeller for en digital fremtid.

Uten brukerinntekter og offentlig støtte er lokalradiobransjen sårbar for økonomiske konjunkturer og økt konkurranse. Dette viste seg tydelig i starten av koronapandemien. Da reklameinntektene forsvant, fikk den kommersielle delen av bransjen umiddelbart store økonomiske problemer sammenlignet med avisene.

Da Mediemangfoldsutvalget i 2017 la frem forslag om økt støtte til lokale aviser, var det begrunnet i svak økonomi som følge av sterk konkurranse. Situasjonen er på langt nær unik for de lokale avisene - store deler av mediebransjen i Norge driver under svært tøffe kår, men lokalradioene har trolig den tøffeste hverdagen. Synkende inntekter, lave driftsmarginer, manglende rekruttering og aktørfracfall, i kombinasjon med stadig hardere konkurranse i lokale markeder, bredere kanaltilbud nasjonalt og krav til investeringer i ny teknologi gjør at lokalradio står overfor en rekke krevende problemstillinger og utfordringer de neste årene.

Lokalradioene er avhengige av gode og treffsikre stimuleringstiltak. Den økonomiske støtten til redaksjonell virksomhet i lokalradio må sidestilles med støtten til lokale aviser.

Mediebransjen må ha like konkurransevilkår

Lokale avishus produserer nå både lyd- og videoinnhold, arrangerer digitale og fysiske debatter, arrangement mm., virksomhet som i stadig større grad tilsvarer det som tidligere var «ordinær» TV- eller radioaktivitet. På samme måte er det et fellestrekk for alle mediene i dag, også lokalradio, at man publiserer innhold på hjemmesider og sosiale medier – i tillegg til andre opprinnelige plattformer.

Lokalradio har sin eneste konkurransefordel i godt lokalt redaksjonelt innhold, som i liten grad leveres av nasjonale og globale aktører, men produksjonen av dette innholdet er svært ressurskrevende. I lokale markeder kjemper lokalradioene om markedsandeler både med NRKs distriktssendinger, som er finansiert over statsbudsjettet, og i større og større grad tilnærmer seg de kommersielle aktørene i format og profil, og en rekke regionale- og lokale aviser, som blir tilført betydelige midler gjennom offentlige tilskuddsordninger. I en slik konkurransesituasjon vil lokalradioene med sin sårbare økonomi, uten dedikerte støtteordninger eller andre alternative inntektskilder, vanskelig kunne hevde seg.



Fremtidige mediestøtteordninger må ta høyde for at lokale mediehus har redaksjonell aktivitet på flere flater, konkurrer om de samme brukerne, annonsekronene, og den samme arbeidskraften. Den raske overgangen fra papiravis til digital avis, som er flermedial i uttrykket, understreker behovet for plattformnøytralitet i mediestøttemodellen. NLR har utarbeidet rapporten «*Kartlegging av offentlige tilskuddsordninger for lokale medier*». Den viser at av samlet tildelt direkte og indirekte statlig mediestøtte til lokale medier i perioden fra 2016 til 2019, mottok lokalradio 4,9%. (Dette inkluderer også tilskudd til digitalisering av lokalradio). 93,7 % tilfalt lokalavisene. Rapporten er vedlagt. For å oppnå likere konkurransevilkår blant lokale medier må forskjellene i støtteordninger mellom de ulike medietypene utjevnes.

Når det gjelder de øvrige konkrete spørsmålene som stilles av Medietilsynet har NLR følgende kommentarer:

Er det nokon av dagens støtteordningar som ikkje fungerer etter formålet, og kva endringar bør i så fall gjerast?

NLR sine hovedsynspunkt:

- Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier støtter ikke i god nok grad dagsaktuell journalistisk arbeid i lokalradioene.
- Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier er konkurransevridende i sin innretning.

NLR understreker på generell basis behovet for plattformnøytralitet i støtteordningene, og viser til vedlagt høringsinnspill gitt til Familie- og Kulturkomiteen 10. november 2020 i forbindelse med behandlingen av den nye mediestøtteloven.

Et av NLRs forslag er å gjøre «*Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*» tilgjengelig for lokale kringkastere. Det kan gjøres ved å fjerne ordet «tekstbaserte» fra ordningens formålsparagraf, og tilpasse ordningen med objektive kriterier som tar opp i seg lokalradioenes egenart, uten krav om brukerbetaling. Det vil gjøre den egnet til også å støtte viktig journalistisk produksjon i lokalradioene.

Formålsparagrafen i den nye loven er ellers godt formulert, med tanke på å legge rette til lokalt mediemangfold og selvstendig journalistisk produksjon. Dersom støtteberettigede medier utelukkende skal være tekstbaserte kan dette være en hindring for den innovasjon, utvikling og nyskaping som et samlet Storting legger som premiss for framtidig mediepolitikk. I dagens forskrift som gjelder produksjonstilskudd benyttes kriterier som opplag, antall utgivelser og brukerbetaling for tildeling av støtte. Det kan utvikles gode, objektive kriterier



også for lokalradio, for eksempel den offisielle lyttertallsundersøkelsen fra TNS Kantar og/eller en vurdering (kvantitet/kvalitet) av egen lokal journalistisk innholdsproduksjon.

Det bør også nevnes at tekstbasert medier i de senere år har fått bedret sine økonomiske rammebetingelser. Det har blant annet skjedd i form av fritak for merverdiavgift. NLR mener fritaket er positivt og viktig for mediemangfoldet i Norge, men det bidrar til å ytterligere vri konkurransesituasjonen i retning trykte medier.

«Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier» er tradisjonelt den mest brukte støtteordningen for lokalradio og vi vedlegger vårt høringsinnspill til revideringen av tilskuddsordningen i 2020, og kommenterer ordningen spesifikt:

NLR er fornøyd med at ordningen ble revidert i 2020, og tar situasjonen på alvor når det gjelder støtte til digitalisering av bransjen. Både notifisering av ordningen og justeringene som ble foretatt adresserte løsninger på to problemstillinger som forbundet lenge har trukket frem. Hovedutfordringen er fortsatt at ordningen i svært liten grad støtter dagsaktuell journalistisk produksjon i lokalradioene. Dette er konkurransevridende i dagens, og fremtidens, flermediale mediehverdag.

NLR argumenterte i revideringen for viktigheten av at det måtte tilføres ytterligere midler til ordningen, slik at innretningene kan fungere etter hensikten. Dette ble ikke gjort, og forbundet mener det må prioriteres. Beløpene som tildeles fra denne ordningen svært lave i forhold til de øvrige mediestøtteordningene, henholdsvis 64 millioner kroner mot om lag 1,2 milliarder kroner i perioden 2016-2019 i de ordningene som treffer andre lokalmedier enn lokalradio (NLR viser igjen til vedlagte rapport «Kartlegging av offentlige tilskuddsordninger for lokale medier»)

Ordnningen gir viktige tilskudd til driften av minoritetsradioer som har få andre inntektskilder, og som ivaretar en viktig samfunnsrolle. Minoritetsradioene er avhengige av svært stor grad av frivillig innsats, som viser seg stadig vanskeligere å opprettholde. Størrelsen på disse tilskuddene bør økes betraktelig.

Forskuddsutbetalingen for investerings- og utviklingstilskudd over 200.000 kroner bør økes fra 50 til 75 prosent, for ikke å være til hinder for at små aktører skal kunne håndtere omsøkte prosjekter.

Vi ser med forundring på at en stadig mindre del av ordningen tildeles lokalradio. Dette vil avhjelpes ved å gjøre de andre støtteordningene plattformnøytrale, alternativt må målgruppedefinisjonene i ordningen endres, slik at den forbeholdes lokale kringkastere og andre, hvor leveranse av audiovisuelle tjenester er å anse som primæraktivitet.

NLR er bekymret for den fragmenteringen av bransjen vi ser knyttet til utbygging av overflødig transmisjonskapasitet i både Lokalradioblokka og Riksblokk II, og mener dette utgjør en stor og langsiktig risiko for bærekraften i digitaliseringen av bransjen. NLR mener støtten til digitalisering av lokalradio derfor må forbeholdes aktører i de 37 lokale DAB-



konsesjonsområdene, slik at ikke støtteordningen finansierer utbyggingen av et nytt riksdekkende sendernet i konkurranse med lokalradioene.

NLR argumenterer hovedsakelig for opprettelsen av en ny støtteordning eller innlemmelse av lokalradio i dagens produksjonstilskudd. Et siste alternativ vil være å øke tilskuddsbeløpene i ordningen for «*Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier*» betraktelig, samt gi denne en ny innretning som kan støtte dagsaktuell journalistisk produksjon. Den må samtidig i tilfelle «skjermes» slik at den kun kan brukes av lokale kringkastere.

For ordningen «*Produksjonstilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier*» vil vi bemerke at flere lokalradioer produserer og kringkaster samisk nyhets- og aktualitetsinnhold. De bidrar på denne måten til å utvikle de samiske språkene samt legge til rette for demokratisk debatt og meningsdanning i det samiske samfunnet. Det er naturlig at slike aktører omfattes av ordningen og den må utvides til å omfatte kringkastere.

Ordningen «*Innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*» er plattformnøytral, åpen for lokale kringkastere, og brukes i stadig større grad av lokalradio. Ordningen er god, og til stor hjelp for et økende antall aktører, men kravet til egenandel på 50% av omsøkte prosjekter for små lokale medier er fortsatt krevende og bør senkes til 20%.

Bør det gjerast endringar i dagens fordeling av midlane mellom ordningane, eller mellom grupper i ordninga, for produksjonstilskot? Kva er i så fall grunngivinga for endringsbehovet?

Fordeling av midler mellom ordningene er i dag sterkt konkurransevridende til fordel for trykte medier. Andelen støtte som tildeles lokalradio er svært lav. For å sikre en fortsatt levedyktig lokalradiobransje må forskjellene utjevnes, enten ved å opprette en ny ordning slik NLR foreslår ovenfor, eller ved å åpne dagens produksjonstilskudd for søknader fra lokalradio.

NLR vil forøvrig bemerke at vi er positive til den prioriteringen av lokale medier som den nye mediestøtteloven legger til rette for.

Er det behov for nye mediestøtteordningar, i så fall kvifor og på kva område?

NLR mener det er et stort behov for å støtte den journalistiske produksjonen i lokalradioene.



Det må opprettes en ny dedikert mediestøtteordning for å støtte redaksjonell produksjon i lokalradio. Kriteriene for å søke bør sette krav til journalistisk og redaktørstyrt innholdsproduksjon etter regler tilpasset lokalradios egenart, etter modell av dagens produksjonstilskudd. NLR bidrar gjerne til å utvikle kriterier for en slik ordning.

Dersom det innføres andre nye ordninger, for eksempel for «gravende journalistikk», forutsetter NLR at også slike ordninger gjøres plattformnøytrale slik at lokalradio kan bli en likeverdig aktør med øvrige media i fremtidens norske medielandskap.

NLR ønsker Medietilsynet lykke til med sitt videre arbeid med endringer i tilskuddsordningene og håper at de innspillene vi gir kan bidra til endringer i tråd med lokalradiobransjens behov. Vi bidrar gjerne med mer detaljert informasjon om hvordan fremtidige modeller kan utformes dersom Medietilsynet vil skape en likeverdig konkurransesituasjon i et fremtidig og innovativt norsk mediemarked, som dekker «hvite flekker» i hele Norge, både geografisk og innholdsmessig.

Vedlegg:

- Rapport. Kartlegging av offentlige tilskuddsordninger for lokale medier
- Rapport. Lokalradios bidrag til mediemangfoldet – 40 år i ytringsfrihetens tjeneste
- Høringsinnspill til Stortingets behandling av ny lov om mediestøtte, november 2020
- Høringsinnspill til revidering av «Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier»

Kristiansand/Sandnes, onsdag 24. mars 2021

På vegne av Norsk Lokalradioforbund



Aslak Sommerfelt Skretting
Styreleder



Pål Lomeland
Daglig leder

Norsk Lokalradioforbund

NO 961 128 641
MEDLEM AV NORSK PRESSEFORBUND



TOLLBODGATEN 2
4611 KRISTIANSAND



+ 47 22 40 27 20
+ 47 97 18 68 49



WWW.LOKALRADIO.NO
POST@LOKALRADIO.NO